

Septuagesima

Predikan 2025-02-16 (på distans)

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

Dagens ämne: *Guds oförskyllda nåd*

Epistel: 1 Kor. 9:24–27.

Evangelium: Matt. 20:1–16.

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att du åt oss alla har förvärvat den oförskyllda nåden, som vi inte har förtjänat. Skänk oss genom din helige Ande en fast tro och gör så att vi håller fast vid den intill änden. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext 2 årg.: Matt. 19:27–30

27 Petrus tog till orda och sade: ”Vi har lämnat allt och följt dig. Vad kommer vi att få?” 28 Jesus sade till dem: ”Jag säger er sanningen: Vid pånyttfödelsen, när Människosonen sätter sig på sin härlighets tron, då ska också ni som har följt mig sitta på tolv troner och döma Israels tolv stammar. 29 Och var och en som har lämnat hus eller bröder eller systrar eller far eller mor eller barn eller åkrar för mitt namns skull, han ska få hundrafalt igen och ärva evigt liv. 30 Men många som är först ska bli sist, och många som är sist ska bli först.”

Vårt kyrkoår lämnar nu jul- och trettondagstiden och vi går in i förfastan med sin violetta färg. Septuagesima betyder den 70:e. Det är osäkert hur man har räknat, men det är tio söndagar från septuagesima till påskdagen och $10 \times 7 = 70$. Då har man i räknat in hela veckan efter påskdagen, som i gammal tid var en vecka då man under många gudstjänster firade Kristi uppståndelse. Jultidens glädje och passionstidens sorg och vemod tycks stå emot varandra. Men Kristus blev människa just för att han skulle lida och dö för hela världens synd. Det står ju ”Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte ska gå förlorad utan ha evigt liv” (Joh. 3:16).

Guds kärlek är detsamma som Guds nåd. Septuagesimas texter talar om *Guds oförskyllda nåd*. På modern svenska skulle vi säga: *Guds oförtjänta nåd, den nåd som vi inte har förtjänat*. Ingen människa är värdig att få Guds nåd. Men Kristus har tagit på sig hela världens synd då han dog på korset. Därför skriver Johannes: ”Han är försoningen för våra synder, och inte bara för våra utan också för hela världens” (1 Joh. 2:2).

För att förstå vad Guds nåd innebär måste vi först inse att synden skiljer oss från Gud. Arvsynden är inte bara en andlig svaghet utan också en verklig *arv-skuld*. Guds lag dömer alla våra synder ända in i hjärtat. Där finns själva huvudsynden, som är källan till alla synder i våra liv. Paulus skriver: ”Men vi vet att allt vad lagen säger, det talar den till dem som har lagen, för att var mun skall stoppas till och hela världen stå med skuld inför Gud” (Rom 3:19). I denna hopplösa situation är vår enda räddning Guds oförskyllda nåd. Denna nåd grundar sig helt och hållet på Kristi verk. Han har uppfyllt lagen och lidit straffet för alla våra synder. Därför står det i Psaltaren: ”Men Herren friköper sina tjänares själar, och ingen som flyr till honom ska stå med skuld” (Ps. 34:23).

Dagens *evangelium* om arbetarna i vingården handlar om himmelriket. I detta rike, som är Kristi kyrka, avskriver Gud hela vår skuld. Detta skall inte blandas samman med det jordiska, världsliga riket som också är oss givet av Gud. I det riket

måste det finnas olikheter. Där bör lönen vara anpassad efter arbetet. Vi reagerar med rätta om det på en arbetsplats råder stora orättvisor.

Men i Guds rike ger Herren samma lön till alla, oberoende om de levt som kristna hela livet eller blivit omvända nära livets slut som rövaren på korset. Denna lön är den himmelska saligheten som Gud har utlovat åt var och en som tror på Kristus. Han gör detta enbart därför att han är så god.

En kristen är medborgare i två riken. I det borgerliga, världsliga livet låter Gud allting ske enligt lag och ordning. Den som lever i girighet och egoism syndar mot både det naturliga förnuftet och Guds lag. Luther skrev t.ex. skarpa skrifter mot dem som tog ockerräntor och roffade åt sig så mycket de kunde. De borde istället använda sina medel till att hjälpa människor i nöd och se till att kyrkor och präster fick sitt viktiga underhåll. Samtidigt varnade han dem som var fattiga för avundsjuka och för att ta till stöld, våld och uppror.

Men en kristen är också och framför allt medborgare i himmelen. Hans största skatt är syndernas förlåtelse, som Gud har ställt fram som en ”nådstol”, som Paulus skriver i Romarbrevet. *”Alla har syndat och saknar härligheten från Gud, och de förklaras rättfärdiga som en gåva, av hans nåd, därför att de är friköpta av Kristus Jesus. Honom har Gud ställt fram som en nådstol genom tron på hans blod”* (Rom. 3:23–25). Detta är innebörden i dagens evangelium. Guds nåd är en fri gåva enbart av hans nåd och kärlek.

Till sist skall också några ord sägas om den s.k. ”nådelönen”. Dagens **predikotext** handlar om detta. Den innebär att alla kristna utöver Guds nåd som gäller lika för alla också får olika gåvor beroende vad de har utträttat. Petrus frågade Jesus: *”Vi har lämnat allt och följt dig. Vad kommer vi att få?”* (v. 27). På detta svarade Jesus: *”Vid pånyttfödelsen, när Människosonen sätter sig på sin härlighets tron, då ska också ni som har följt mig sitta på tolv troner och döma Israels tolv stammar. Och var och en som har lämnat hus eller bröder eller systrar eller far eller mor eller barn eller åkrar för mitt namns skull, han ska få hundrafalt igen och ärva evigt liv”* (v. 28–29).

Detta innebär att när det t.ex. blir svåra förföljelser och en kristen måste lida svårt kommer Gud också att på olika sätt ge en nådelön till tröst och glädje både i detta livet och det tillkommande. Apostlarna blev skingrade och förföljda och flera av dem blev dödade för sin tros skull. Här på jorden hade de ingen yttre ära och makt alls. Men Jesus lovar dem en hedersplats i himlen. Bilden av de tolv tronerna visar att de i himlen får denna särskilda ära.

I olika liknelser skiljer Jesus mellan den lön som ges åt olika förvaltare på den yttersta dagen. En förvaltare skulle få råda över tio städer och en annan över fem städer (Luk. 19:17ff). Paulus undervisar om detta med orden: *”var och en skall få sin lön efter sitt arbete”* (1 Kor. 3:8). Alla får i himlen samma nåd, men olika härlighet. Detta är en klar, biblisk lära som också måste lyftas fram liksom allt vad Skriften lär. Gud har gett oss sådana ord till uppmuntran och tröst när vi möter motstånd, svårigheter och bekymmer. I vår lutherska bekännelse står det om detta:

”Vi lär att de troende ska få lön för sitt arbete. De goda gärningarna kan visserligen inte förtjäna syndernas förlåtelse. Nåden och rättfärdiggörelsen kan vi bara få genom tron. Men Bibeln lär att de kristna får andra belöningar, både i detta livet och i det kommande. Ty Paulus säger: ”Var och en ska få lön efter sitt arbete” (1 Kor. 3:8).

Belöningarna ska alltså bli olika för olika arbete. Men syndaförlåtelsen är lika för alla. Liksom Kristus är en, så är också förlåtelsen en och samma för alla som tror att deras synder är förlåtna för Kristi skull. Vi tar emot syndernas förlåtelse och rättfärdiggörelse endast genom tron och inte på grund av våra egna gärningar” (Apologin art. 4b:73-74, min övers., jfr SKB, s. 134). Så långt vår bekännelse.

Predikotexten slutar med orden: *”Men många som är först ska bli sist, och många som är sist ska bli först.”* Detta säger Jesus som en varning för andlig sömn och säkerhet. Han vill uppmana oss till vaksamhet, uthållighet och iver i tron. När vi har mottagit syndernas förlåtelse för intet, skall vi sedan troget verka i de beredda gärningar som Gud låter oss vandra i. Vi behöver då inte söka upp några speciella, märkliga gärningar. Vi behöver inte ge oss ut på vallfärder eller gå i kloster och vi behöver inte heller sätta igång med andliga reklamkampanjer.

I vår dagliga kallelse har vi nog med alla de uppgifter Gud ger oss. Just där, i hemmet, i skolan, på arbetsplatsen eller på fritiden vill Gud att vi skall låta tron vara verksam i kärlek till vår nästa. Gud vill också att vi framför allt skall söka Guds rike och hans rättfärdighet. Det sker i vår dagliga bibelläsning och bön, i hemmets andakter, när vi samtalar med någon om vår kristna tro, när vi lyssnar på Guds ord via nätet eller när vi läser goda, andliga böcker. Framför allt vill Gud möta oss i de nådemedel han har skänkt oss gratis och för intet. Han vill att vi ofta skall söka tröst och glädje i vårt eget **dop** och dess löften, att vi ska samlas under **predikstolen** och kring **nattvardsbordet** tillsammans med våra trossyskon. Han vill att vi skall understödja predikoämbetet och att vi också skall vända oss till prästen som vår personlige själasörjare i **bikten** och andlig vägledning.

Men tyvärr är det många som överger sin tro. Många som har varit de första kommer att bli de sista, säger Jesus. Det är avfallets förfärande möjlighet. Men samtidigt talar Jesus om de sista som kommer att bli de första. Det är dessa som i den yttersta tiden, långt fram i livet vänder sig bort från världen och börjar söka Guds rike och så genom Guds nåd kommer till tro. Så manar också Herrens apostel: *”Därför skall den som menar sig stå, se till att han inte faller. Ingen annan frestelse har drabbat er än vad människor får möta. Gud är trofast, han skall inte tillåta att ni frestas över er förmåga, utan när frestelsen kommer, skall han också bereda en utväg, så att ni kan härda ut.”* (1 Kor. 10:12f). Låt oss be att Herren hjälper oss var och en så att vi till sist får ingå i det eviga livet.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.